

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА
до проекту Закону України
«Про внесення змін до Закону України
«Про національну безпеку України» щодо впровадження Стратегії хімічної,
біологічної, радіаційної та ядерної безпеки»

1. Мета законопроекту

Необхідність прийняття законопроекту зумовлена потребою формування єдиної, системної та узгодженої державної політики щодо запобігання, виявлення, реагування на хімічні, біологічні, радіологічні та ядерні інциденти, які становлять зростаючу загрозу національній безпеці України.

Чинна нормативно-правова база не містить окремого стратегічного документа, що охоплює всі зазначені сфери та визначає комплекс цілей, завдань, механізмів, індикаторів і відповідальних суб'єктів державної політики.

Метою законопроекту є удосконалення правового регулювання у сфері національної безпеки України шляхом визначення правових засад розроблення, схвалення та реалізації Стратегії хімічної, біологічної, радіаційної та ядерної безпеки, а також уточнення термінології, пов'язаної з хімічними, біологічними, радіологічними та ядерними інцидентами та агентами.

Запровадження відповідної Стратегії забезпечить узгодженість діяльності органів сектору безпеки і оборони, органів виконавчої влади, а також сприятиме залученню міжнародної технічної та консультативної допомоги.

2. Обґрунтування необхідності прийняття акту

Реалії триваючої збройної агресії російської федерації створюють безпрецедентні ризики застосування зброї масового знищення (хімічної, біологічної, ядерної).

Останні зміни в російській ядерній політиці (указ президента РФ № 991 від 19.11.2024) суттєво розширили підстави для можливого застосування ядерної зброї, що підвищує ймовірність ескалації та робить питання хімічної, біологічної, радіаційної та ядерної безпеки критичним для України.

Наразі національне законодавство з питань хімічної, біологічної, радіаційної та ядерної безпеки є застарілим та фрагментарним.

Відсутній цілісний стратегічний документ довгострокового планування і чіткий міжвідомчий механізм взаємодії сил безпеки і оборони, органів охорони здоров'я та цивільного захисту в умовах хімічних, біологічних, радіологічних та ядерних інцидентів.

Практичний досвід війни, зокрема військ радіаційного, хімічного та біологічного захисту Збройних Сил України, криміналістичної роботи щодо документування показав потребу в уніфікованих процедурах, стандартизованих методиках атрибуції, та чіткому розподілі функцій між військовими та цивільними органами.

Отже, прийняття акту є необхідним для посилення національної стійкості, підвищення готовності до реагування на хімічні, біологічні, радіологічні та ядерні загрози.

3. Загальна характеристика та основні положення законопроекту

Проектом Закону пропонується внести зміни до Закону України «Про національну безпеку України», якими передбачити:

1. Введення поняття та визначення «Стратегії хімічної, біологічної, радіаційної та ядерної безпеки» як компоненту національної безпеки та обов'язкового стратегічного документу довгострокового планування.
2. Закріплення термінології, пов'язаної з хімічними, біологічними, радіологічними та ядерними інцидентами та агентами.
3. Установлення порядку розроблення, погодження та затвердження Стратегії хімічної, біологічної, радіаційної та ядерної безпеки.
4. Закріплення змісту Стратегії хімічної, біологічної, радіаційної та ядерної безпеки.
5. Встановлення обов'язку Кабінету Міністрів України готувати щорічний звіт про стан виконання Стратегії хімічної, біологічної, радіаційної та ядерної безпеки.
6. Реалізацію положень Стратегії хімічної, біологічної, радіаційної та ядерної безпеки.

4. Стан нормативно-правової бази в зазначеній сфері правового регулювання

Конституція України, Закон України «Про національну безпеку України».

5. Фінансово-економічне обґрунтування

Реалізація запропонованого проекту Закону не потребує додаткових витрат з Державного бюджету України.

6. Прогноз соціально-економічних наслідків прийняття проекту

Прийняття цього Законопроекту сприятиме:

- 1) підвищенню рівня національної безпеки в умовах наявних і потенційних хімічних, біологічних, радіологічних та ядерних загроз;
- 2) створенню єдиної системи планування та координації дій органів державної влади у відповідних сферах;
- 3) посиленню спроможностей держави щодо реагування на інциденти та ліквідації їх наслідків;
- 4) удосконаленню міжвідомчої взаємодії та наближенню до міжнародних стандартів безпеки;
- 5) підвищенню обізнаності та захисту населення, критичної інфраструктури та довкілля у випадку виникнення хімічних, біологічних, радіологічних та ядерних інцидентів;
- 6) забезпеченню ефективнішого залучення міжнародної технічної, фінансової й консультативної допомоги.

